

«Ой, у Львові на Ринку...»

*Ой, у Львові на Ринку
Говорили новинку...
Говорили другу:
“Я вас, хлопці, звербую”
Звербували хлопчика,
Дали йому шабельку...*

*Рекрутська пісня часів
Першої світової*

Ще за часів князя Лева біля замку виникла німецька колонія з власним війтом (виборним головою). Після завоювання Львова польським королем Казимиром, він надав німцям нові привілеї, а передусім дозволив звести укріплене місто на південь від Високого Замку, на березі Полтви. Центром нового міста стала квадратна площа Ринок. Квартали міста обмежувалися потужними мурами, валами і ровами. Вали були Гетьманські (тепер проспект Свободи), Губернаторські (сквер між Підвальною та Винниченка), проходили вулицями Скарбківською (Лесі Українки) та Собеського (братів Рогатинців). Першу ратушу на площі Ринок заклав князь Володислав Опольський у сімдесятих роках XIV ст. Кілька разів та ратуша горіла.

Найвеличнішою у старій ратуші була радна зала, де збиралася міська рада. До ради входили найбагатші міщани («патриціят»), самі католики, німці та поляки. Українська громада міста понад двісті років судилася з владою, вимагаючи рівних для себе прав. Лише 1745 року до міської ради увійшов перший українець (русин) Юрій Коцій.

Над будинком ратуші височіла стара вежа у 58 метрів. На шпилі вежі був польський герб і гербовий лев. Під час бурі 1672 року лев упав, що було сприйнято як лихий знак. Справді, того ж року місто обложили турки. Ядра з турецьких гармат долітали аж до площі Ринок.

Вже від 1404 року на ратушевій вежі був годинник. Той, що відбиває час зараз, зроблений 1851 року у Відні.

Як осередок законності і порядку, ратуша мала й свої в'язниці. За легкі злочини саджали до кімнатини над скарбницею. Але були й справжні підземелля: «Доротка», «Під ангелом», «Татарня». Під вартою там побував свого часу гетьман Юрій Хмельницький.

Сучасного вигляду набула ратуша в середині XIX ст. Під час революції 1848 року, що охопила Австрійську імперію, площу Ринок зайняли польські національні гвардійці. Австрійський гарнізон обстрілював їх з гармат. Вежа ратуші запалала, баня з гуркотом упала, а разом з нею старий годинник і дзвони. Відбудовано ратушу за три роки після пожежі, але вежу залишили без бані, у вигляді височезного комина заввишки 65 метрів. З цієї висоти туристи мають змогу помилуватися панорамами старого Львова.

Похід площею Ринок почнемо з наріжного будинку вулиці Ставропігійської та Друкарської. Це музей-аптека. Поряд з цілком сучасними препаратами, тут віє таємницями старовинної медицини. Важко сказати, чи шукали тут філософський камінь, але одна з кімнат аптеки прикрашена поліхромними розписами чотирьох елементів Всесвіту: води, вогню, землі, повітря. Будинок зведено 1735 року (з 1775 тут аптека) і в різний час належав різним господарям. У львівські перекази увійшов один з них.

Відомий меценат Михайло Терлецький розважався ще й картьярством. І не щастило йому відчайдушно. Але одного разу пан Терлецький таки виграв аж три золотих. З тої радості меценат-аптекарь пішов міськими кав'ярнями, збираючи знайомих і проголошуючи власні сентенції про мистецтво картьярства. Раді випити на дурняк, слухачі ходили за Терлецьким натовпом. Після кожної промови щедрий аптекарь видавав переможний звук, що дуже нагадував блявання кози. Нібито з того часу у Львові й повелося «водити козу», тобто мандрувати гучним товариством з кав'ярні до кав'ярні. А щедрий пан Терлецький, кажуть, того «переможного» дня витратив 30 золотих.

Поряд з аптекою, під № 2 на площі Ринок, яскравий і неповторний взірць неobarокової архітектури. Цю старовинну кам'яницю донині звуть «дім Бандіnellі». Тут і справді жив купець Роберто Бандіnellі, син флорентійського різьбяр Бартоломео Бандіnellі. Саме цей високоповажний пан Роберт 1629 року заснував у Львові першу регулярну пошту. Найпевніше, з цього будинку щосуботи вирушали понад 20 листонош у бік Замостя, Любліна, Варшави, Гданська або на Жешув, Тарнув, Краків...

Ще за півстоліття до появи у Львові Бандіnellі-поштаря і його будинку, площу прикрасила «чорна кам'яниця» «італійця» Петра Красовського (№ 4). Красовський насправді був українцем, а прізвисько дістав за любов до італійської архітектури сучасної йому доби Відродження.

Найбільша за розмірами і площею на Ринку — «кам'яниця Корнякта» під № 6. Костянтин Корнякт був за походженням греком, але маєток нажив саме в Галичині, орендуючи митниці. Не шкодував грошей на підтримку православ'я, власним коштом поставив вежу Успенської церкви і каплицю Трьох Святителів (на мапі). Хоч сам фасад будови є довершеним і величним, прославився цей дім своїм італійським двориком. Різьблений камінь, затінені балкони ніби й досі дихають італійським ренесансом. Навіть кава тут має особливий, якийсь романтичний смак.

З часом будинок потрапив у руки заможної шляхетської родини Собеських, але згодом його викупило місто під історичний музей. Він і нині там.

На південному боці Ринку найкраще зберігся від перебудов дім № 14. Мурований з тесаного каменю, він зберіг ознаки первісного ренесансного стилю. Над входом — венетіанський лев з відкритою книгою із 1600 року. Тут жив Іван Массарі, венетіанський купець і консул.

А дім № 29 був приблизно у ті ж часи власністю родини Камп'янів. Прославився цей рід не просвітництвом і не лицарською доблестю, а владними зловживаннями і корупцією. Спочатку батько, Павел Камп'ян, а згодом і його син Мартин були міськими бурмістрами (головами). Послідовно заганяючи міщан у борги і спорожнюючи міську скарбницю, Камп'яни стали по суті диктаторами. Мартин знахавнів настільки, що навіть перебрав від єзуїтів 20-тисячний міський борг і почав вважати, що просто купив собі ціле місто. За рік після цієї обгородки відбувся гучний суд «міська громада проти Камп'янів». Мартин з ганьбою був звільнений з посади бурмістра, родина позбавлена міських прав.

Неповторною окрасою Ринку є скульптури на його кутах. Це чотири ампірні фонтани початку XIX ст. з фігурами греко-римських богів — Нептуна, Діани, Адоніса та Амфітрити. Всі — роботи талановитого майстра Вітвера — постали на площі двісті років тому...

Нарешті, просто подивіться собі під ноги. Десятки разів перекладена, ця бруківка однаково байдуже і терпляче стирала підошви королям і жебракам, мудрецам і блазням, великим добродійцям і злодіям. Їхні постаті тануть у мороці часу, але навіть з цієї запаморочливої відстані чути їхні голоси, відбиті у древньому камені. Голоси львів'ян... Чуєте?

